

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO
PIRMININKO VASSILIOS SKOURIS IR TEISĖJO
PRANO KŪRIO KALBOS, PASAKYTOS 2010 M. SPALIO 6 D.
IŠKILMINGAME EUROPOS SAJUNGOS
TEISINGUMO TEISMO POSĖDYJE

2010 m. spalio 6 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teisme buvo sušauktas iškilmingas posėdis, skirtas pagerbti teisėjo pareigas paliekantį pirmąjį Lietuvos teisėją šiame Teisme prof. habil. dr. Praną Kūrį, dirbusį jame nuo 2004 m. gegužės 11 d.

Akademikas Pranas Kūris – žymus ir pripažintas ne tik Lietuvoje tarptautinės teisės specialistas, buvęs Lietuvos Respublikos Teisingumo ministras, Valstybės patarėjas, Lietuvos Respublikos Valstybinės delegacijos deryboms su Sovietų Sąjunga narys, nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Belgijoje, Liuksemburge bei Olandijoje, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas ir pirmasis teisėjas iš Lietuvos, paskirtas eiti teisėjo pareigas Europos Žmogaus Teisių Teisme, vėliau ir Europos Sąjungos Teisingumo Teisme. 2001 m. Mykolo Romerio universitetas Pranui Kūriui suteikė daktaro honoris causa vardą.

Minėto iškilmingo posėdžio metu priešai davė ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teisėjo pareigas pradėjo eiti prof. dr. Egidijus Jarašiūnas, buvęs Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto dekanas.

Per iškilmingą posėdį pasisakė Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pirmininkas Vassiliosas Skouris, teisėjas Pranas Kūris ir Teisingumo Teismo kancleris Rogeris Grassas. Toliau mokslo darbų „Jurisprudencija“ skaitytojams pateikiamos Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pirmininko Vassilioso Skouris ir šio Teismo teisėjo Prano Kūrio pasakytos kalbos¹.

1 Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pirmininko Vassilioso Skouris ir teisėjo Prano Kūrio kalbas iš prancūzų kalbos vertė Deimilė Prapiestytė.

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO PIRMININKO VASSILIOS SKOURIS KALBA

Jūsų Ekscelencijos, Ponios ir Ponai,

Teismo vardu nuoširdžiai sveikinu Jus, dalyvaujančius šiame iškilmingame Teismo posėdyje, kuris vyksta anksčiau, nei sueina trejų metų terminas, pažymintis dalies Teismo narių kaitą. Šis iškilmingas posėdis yra sušauktas po dviejų Teismo narių, mūsų kolegų, ištikimai ėjusių pareigas, priimto aiškaus ir gerbtino sprendimo palikti Teismą anksčiau, nei pasibaigs jų mandato terminas. Iš tikrųjų šiandien Teismas atsisveikina su pirmuoju Teismo istorijoje teisėju iš Lietuvos ir su Teismo kancleriu, besidarbavusiu Teisme daugiau nei šešiolika metų.

Pone Kancleri, paskutinį kartą kviečiu Jus perskaityti Europos Sąjungos valstybių narių vyriausybių atstovų sprendimą dėl Europos Sąjungos Teismo teisėjo skyrimo.

[...]

Dėkoju, p. Kancleri.

Prieš suteikdamas žodį jam pačiam, norėčiau atiduoti pagarbą mūsų brangiam kolegai Pranui Kūriui, prisimindamas svarbiausius šių šešerių metų, kuriuos jis skyrė mūsų institucijai, momentus.

Brangus Pranai,

leiskite man sugrįžti į metą, buvusį iki priesaikos davimo Teisme 2004 m. gegužę, nes tai buvo momentai, galintys mums nušviesti svarbiausius Jūsų asmenybės bruožus.

Prieš dvidešimt metų, 1990 m. kovo 11 d., Jūsų valstybė, Lietuva, didžiausia ir tankiausiai apgyvendinta iš visų trijų Baltijos valstybių, buvo pirmoji „tarybinė socialistinė“ respublika, paskelbusi Nepriklausomybę. Ji pradėjo procesą, atnešusį ir kilimų, ir tragedijų, kai 1991 m. sausio 11 d., sovietinės ginkluotosios pajėgos užgrobė strateginius Vilniaus pastatus ir nužudė keturiolika civilių gyventojų. Neginkluotas tautos pasipriešinimas, kuris jau buvo išreikštas ta nuostabia dviejų milijonų žmonių grandine, sudaryta kartu su kitų dviejų Baltijos valstybių gyventojais, privertė sovietines ginkluotąsias pajėgas pasitraukti. TSRS pagaliau pripažino Lietuvos Nepriklausomybę, Jūsų valstybės Konstitucija buvo priimta referendumu 1992 m. spalį – jau, ir tuo pat metu tiktai, prieš aštuoniolika metų.

Šiuo neramiu ir jaudinančiu laikotarpiu Jūs vadovavote Jūsų valstybės Teisingumo ministerijai, nors iki tol Jūsų karjera klostėsi universiteto aplinkoje, kadangi Jūs dėstėte tarptautinę viešąją teisę Vilniaus universitete, kuriame ėjote [Teisės fakulteto] dekanı pareigas. Būdamas ministru, vėliau – Valstybės patarėju, Jūs padėjote savo valstybei pereiti prie demokratinės santvarkos. Tai pat Jūs buvote Lietuvos Respublikos delegacijos, deryboms su TSRS, narys.

Nuo to laikotarpio Jūs išsaugojote ryžtą, kantrybę, beveik olimpinę ramybę, išbulintus derybų igūdžius ir domėjimąsi viskuo, kas yra susiję su piliečių teisių apsauga. Minėtos savybės Jums tik padėjo integruotis į mūsų Teismą ir prisidėti prie jo darbo.

Taip pat Jūs rodote išskirtinį jautrumą, paprastai būdingą mažų valstybių atstovams, tačiau dar labiau sustiprintą Jūsų valstybės patirtų įvykių siekiant Nepriklausomybės ir kitų valstybių pripažinimo „laisvų tautų bendrijoje“. Jūs taip pat esate išskirtinai atsidavęs principui „viena valstybė – vienas teisėjas“, kurio turi būti laikomasi, skiriant teisėjus į mūsų Teismą.

Tuo metu, kai eiti teisėjo pareigas Europos Bendrijų Teisingumo Teisme buvo pasiūlyta Jūsų kandidatūra, Jūs jautėtės labai pagerbtas, kad Jūsų valstybė Jus pasirinko pirmuoju Lietuvos šio Teismo teisėju.

Dar iki minėto įvykio Jūs gilinote jau turimą didelę patirtį, užimdamas itin svarbius postus – eidamas diplomatinės pareigas ir būdamas Lietuvos Respublikos ambasadorius Belgijai, Liuksemburgui bei Nyderlandams, eidamas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo, vėliau šio Teismo pirmininko pareigas, ir pagaliau – būdamas Europos Žmogaus Teisių Teismo teisėjas. Užimdamas šį postą, Jūs, kaip tarptautinės teisės profesionalas, papildėte savo pagrindinių žmogaus teisių srities žinias.

Žinant Jūsų patirtį, visiškai nestebina, kad Teisme su didžiausiu užsidegimu nagrinėjote bylas, kuriose buvo susipynę tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės klausimai, taip pat bylas, kuriose buvo sprendžiami klausimai, susiję su pagrindinėmis žmogaus teisėmis. Didelė Jūsų kaip tarptautinės teisės specialisto patirtis mums buvo ypač svarbi, sprendžiant su šia sritimi susijusius klausimus net ir tose bylose, kuriose Jūs nebuvote teisėjas pranešėjas (pranc. – *dans les affaires dans lesquelles vous ne teniez pas la plume*).

Mūsų Teismo nagrinėjamų bylų įvairovė lėmė tai, kad Jūs buvote teisėjas pranešėjas daugiau nei šimto bylų, kuriose buvo nagrinėjami patys įvairiausi klausimai, pavyzdžiui, žuvininkystės išteklių išsaugojimas, augalų veislės, asmeniui, turinčiam teisę į augalų veislių Bendrijos teisinę apsaugą, mokėtino teisingo atlygio dydis, cheminių medžiagų registracija, valstybės pagalba, taip pat mokesčių teisė, apimanti skirtingą vyno ir alaus apmokestinimą Švedijoje bei apmokestinimą pajamų, atskaitytų pagal pensijų planą, sumokėtas įmokas Danijoje. Mes esame Jums ypač dėkingi už detalią analizę Europos Sąjungos teisės aktų, reglamentuojančių elektroninius ryšius ir telekomunikacijų paslaugų teikimą. Tai klausimai, iš pirmo žvilgsnio atrodantys labai susiję su technika, tačiau iš tiesų apimantys asmenų teises. Jūs buvote teisėjas pranešėjas, vertinantis kompromisą ir įsiklausantis į kitų pastabas.

Be visų Jūsų kaip teisėjo pareigų, aš norėčiau paminėti ir Jūsų eitas administracinio pobūdžio pareigas, kadangi Jūs pirmininkavote mūsų Teismo Skundų komitetui ir prisidėjote prie oficialaus šio Teismo vizito į Lietuvą organizavimo.

Dėkodamas Jums Teismo ir Teismo narių vardu už Jūsų indėlį įgyvendinant mūsų Teismo funkcijas, linkiu Jums ir Jūsų žmonai kuo geriausios kloties.

Pone Kūri, suteikiu Jums žodį.

[...]

Dėkoju, p. Kūri.

Prieš pakviesdamas Jus duoti priesaiką, kaip nustatyta Teismo statute, leiskite man, pone Jarašiūnai, trumpai Jus pristatyti kolegoms ir apžvelgti svarbiausius Jūsų profesinės karjeros žingsnius iki šios dienos.

Teismas neapsiriboja sutelkti atskiras asmenybes, o formuoja visumą, sujungiančią kiekvieno jų kompetenciją, siekdamas tinkamai vykdyti Teismo misiją.

Jūsų karjera, p. Jarašiūnai, mums leidžia tikėti, kad Jūs esate nepriekaištingai pasirengęs įsiliesti į šį procesą ir kad Jūs efektyviai prisidėsite prie mūsų funkcijų įgyvendinimo. Iš tikrųjų Jūs ateinate turėdamas didelę mokslinės ir politinės veiklos bei teisėjo darbo patirtį.

Gavęs diplomą Vilniaus universitete, Jūs apie dvylika metų dirbote advokatu, vėliau, 1990 m., Jūs išrenkamas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo nariu, kurio pareigas sėkmingai atliekate, būdamas Teisinės sistemos komiteto narys. Eidamas minėtas pareigas, Jūs padedate savo valstybei pereiti prie demokratinės santvarkos.

1996 m., likus dvejiems metams iki Lietuvos derybų su Europos Sąjunga pradžios, Jūs paskiriamas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėju ir užimate minėtą postą devynerius metus. Kadencijai pasibaigus, vadovaujate Konstitucinės teisės katedrai Mykolo Romerio universitete. Jūs jau trejus metus minėtame universitete einate Teisės fakulteto dekanu pareigas.

Mokslinių darbų ir straipsnių, paskelbtų lietuvių, prancūzų, anglų ir lenkų kalbomis, sąrašas nepalieka jokių abejonių dėl Jūsų specializacijos bei mokslinių sričių, kurioms teikiate pirmenybę. Mes esame laimingi ir didžiuojamės priimdami Jus – pripažintą konstitucinės teisės specialistą.

Viso Teismo ir jo narių vardu linkiu Jums visokeriopos sėkmės, einant naująsias pareigas, ir kviečiu Jus prisiekti bei pasirašyti iškilmingą pasižadėjimą.

[...]

Teismas priima Jūsų pasižadėjimą.

Dabar pereisime prie antrosios šio posėdžio dalies.

Priėmęs Teismo kanclerio atsistatydinimą, Teismas 2010 m. rugsėjo 14 d. sprendimu pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 12 straipsnio 3 dalį paskyrė p. Alfredo Calotą Escobarą Teisingumo Teismo kancleriu nuo 2010 m. spalio 7 d. iki 2016 m. spalio 6 d.

Prieš pristatydamas naująjį Teismo kanclerį ir pakviesdamas jį prisiekti, norėčiau kreipti į Rogerį Grassą.

P. Teismo kancleri, brangus Rogeri,

nuo pat Teismo įkūrimo tai tik ketvirtas kartas, kai Teismas atsisveikina su Teismo kancleriu. Nepaisant Jūsų ilgus metus trukusio darbo po 1994 m. vasarį duotos priesaikos, Jūs neaplenkėte pirmojo Teismo kanclerio Alberto van Houtte, tačiau tai neabejotinai lėmė darbo laikotarpis. Daug daugiau teisėjų išreiškė pasitikėjimą Jūsų kompetencija ir balsavo už Jus, išrinkdami Jus antrajai kadencijai.

Šia proga, taip pat siekdamas išreikšti Jums pagarbą už Jūsų per visus šiuos šešiolika darbo mūsų institucijoje metų atliktą darbą, taip pat pagarbą Jums, kaip išsilavinusiam žmogui, norėčiau apibūdinti Jūsų eitas pareigas, remdamasis prancūzų literatūra.

Štai tik dalinis ir neišsamus, gal net sumenkinantis atspindys. Viktoro Hugo, asmens, kuris iš tikrųjų ne itin palankiai vertino savo laikmečio teisingumo vykdymą, romane „Paryžiaus Katedra“ aprašyta Esmeraldos apklausa pabrėžiama griežtais ir lakoniškais įsakymais: „Teismo kancleri, rašykite!“.

Ir vis dėlto rašyti Jūs mokate. Itin tiksliai ir meistriškai. Nėra nė vieno iš Jūsų rašytų tekstų, ar tai būtų žodinio proceso dokumentas, pasiūlymas, ar memorandumas, kuris nebūtų surašytas, siekiant tobulumo. Per tuos aštuonerius metus, kuriuos dirbote Teismo sprendimų redaktoriumi, Jūs iš tiesų „išgalandote savo ginklus“. Mano pirmtakas, p. Gilas Carlosas Rodríguezas Iglesias, mus šiandien pagerbęs savo dalyvavimu, mane patikino, kad per pirmuosius metus, kai pradėjo eiti teisėjo pareigas Teisme, jis buvo sužavėtas Jūsų kaip sprendimų redaktoriaus kompetencija. Primintina, kad 1981 m. Jūs dalyvavote rengiant pirmąjį Pierre Pescatore vadovą *vade-mecum* (lot. *vade mecum* – eik su manimi), skirtą sprendimų redaktoriams.

Vis dėlto Jūsų puikus prancūzų kalbos išmanymas niekada nenutolino Jūsų nuo mūsų daugiakalbės institucijos tikslų. Dėmesys, Jūsų teikiamas kalbos aspektams, buvo skiriamas visoms proceso kalboms, ir vienas iš Jūsų prioritetų. Jums tapus Teismo kancleriu, buvo tai, kad teismo sprendimo skelbimo dieną būtų parengtas sprendimo vertimas į visas proceso kalbas. Taigi Jūs, norėdamas, kad mūsų vertimų skyriai dirbtų efektyviai, per visą savo mandato laikotarpį skyrėte dėmesį šiam tikslui siekti ir tai darėte sėkmingai.

Akivaizdu, brangus Rogeri, kad Jūsų vaidmuo neapsiribojo vien tik rašymu arba kalbiniais klausimais, be abejonės, vienas iš svarbiausių mūsų institucijos veiklai. Kaip dažniausiai būna, tik etimologija galėtų mums tinkamai nušviesti Jūsų triūsą. Terminas „*greffier*“ (liet. – teismo kancleris) yra kilęs iš graikiško žodžio „*γράφειν*“, kurio pirma reikšmė yra „*faire des entailles*“ (liet. – daryti įpjovas; įpjauti). Iš jo kilo posakis „*graver des caractères*“ (liet. – raizyti raidės), o vėliau ir „*écrire*“ (liet. – rašyti), taip pat turintis ir kitas reikšmes – „*peindre*“ (liet. – tapyti) bei „*dessiner*“ (liet. – piešti).

Taigi Jūs atskleidėte „*γράφειν*“ meną Teisme, kurdamas būsimosios Teismo struktūros eskizus ir brėždamas jos ribas.

Ir iš tikrųjų šiandien tai ryškiai atsispindi, kadangi mūsų posėdis vyksta Senųjų rūmų Didžiojoje salėje, prie kurios įrengimo Jūs labai daug prisidėjote. Po „asbesto krizės“ ir dėl to įvykusio persikraustymo, kurį dar prisimena ir mano pirmtakas, kuris pabrėžė svarbą Jūsų vaidmens, lėmusio tai, kad visa minėta situacija nesukėlė didelių pasekmių Teismo darbui, Jūs horizonte jau matėte tikrą Europos Teismo rūmų statybų kontūrus. Jūs dalyvavote rengiant pastato architektūrinius pakeitimus, užtikrindamas produktyvų dialogą ir su architektais, ir su valstybės, kurioje yra Teismo būstinė, valdžios institucijomis.

Bet svarbiausia – Jūs „sumodeliavote“ institucijos administracinę struktūrą taip, kad Teismo nariai galėtų dirbti kuo geresnėmis sąlygomis. Jūs įkūrėte tarnybas, šiuo metu vadovaujančias daugiau nei dviem tūkstančiams tarnautojų ir trims atskiroms teisminėms institucijoms, įsteigėte Administracinį komitetą, kuris labai daug prisidėjo prie visų minėtų procesų.

Jūs taip pat atstovavote institucijai, eidamas kartais mūsų tinkamai neįvertinamas bet labai svarbias tarpinstitucines pareigas: tai Jūs palaikėte mūsų reformų pasiūlymus *ad hoc* „Teisingumo Teismo“ grupėje; tai Jūs gynėte mūsų finansinius išteklius nuo

biudžetinių institucijų; tai vis Jūs, turėdamas neginčijamą autoritetą, pirmininkavote generalinių sekretorių ir administracijų vadovų susitikimui, diskutuodamas visoms Europos Sąjungos institucijoms svarbiais klausimais. Jūs perkėlėte į kitą lygmenį Teismo saviraišką, remdamasis griežtai teisine kalba.

Jūs tarnavote institucijai ir ypač mūsų kolegoms itin atsakingai bei pasiaukojamai, visiškai atsiduodamas savo darbui. Dėkodamas Teismo vardu, aš taip pat norėčiau išreikšti asmeninę savo kaip Teismo pirmininko padėką. Nuo pat pradžių, kai mane išrinkimo pirmininku, Jūs man suteikėte pagalbą, reikalingą įveikti visiems mūsų laukusiems neišvengiamiems sunkumams: parengti ir įvykdyti istorinę mūsų institucijos plėtrą po to, kai dešimt, vėliau – dvylika naujų valstybių narių įstojo į Europos Sąjungą. Aš labai vertinau Jūsų turimas žinias apie instituciją ir Jūsų organizacinius gebėjimus, kuriais labai daug prisidėjote prie to, kad minėta plėtra įvyktų kuo efektyviau.

Prieš suteikdamas Jums žodį, norėčiau informuoti, kad Jūs paliekate Teismo kanclerio pareigas tam, kad užsivilktumėte teisėjo mantiją, kadangi Jūs prisijungiate prie vienos iš valstybių narių aukščiausiųjų teismų instancijų – Prancūzijos Kasacinio teismo – kaip patarėjas ypatingaisiais klausimais. Nuoširdžiausiai sveikiname Jus ir linkime kuo geriausios kloties ateityje.

P. Grassai, Jums suteikiamas žodis.

[...]

Dėkoju, p. Grassai.

Dabar norėčiau Teismo vardu pasveikinti naująjį Teismo kanclerį.

P. Calota Escobarai,

Jūsų nereikia pristatyti Teismo nariams ir kolegoms, kurie Jus pasirinko Teismo kanclerio pareigoms eiti, pažinodami Jus ir susipažinę su Jūsų profesine karjera bei sudarę nuomonę apie Jūsų asmenines savybes.

Jūsų nebereikia pristatinėti mūsų institucijai, daugelį metų stebėjusiai Jūsų kilimą karjeros laiptais. Teisme kaip teisininkas lingvistas pradėjote dirbti iš karto po to, kai Jūsų kilmės valstybė tapo Europos Bendrijos nare, t. y. 1986 m. 1990 m. Jūs tampate vertimų korektoriumi, vėliau pakeičiate tarnybą ir 1993 m. prisijungiate prie Spaudos ir informacijos tarnybos. Po metų pertraukos, kai Jūs dirbate administratoriumi Europos Parlamento komisijoje, 1996 m. grįžtate į Teismą ir einate Teismo kanclerio Rogerio Grasso padėjėjo pareigas. Jūs dvejus metus padedate Teismo kancleriui vykdyti užduotis ir vėliau prisijungiate prie velionio Dámaso Ruiz-Jarabo Colomerio komandos. 2000 m. Jūs paskiriamas Ispanų kalbos vertimų skyriaus vadovu, vėliau, 2001 m., – direktoriumi, dar vėliau – generaliniu Generalinio vertimų raštu direktorato direktoriumi.

Jūs išsamiai žinote kiekvieną mažiausią mūsų institucijos veiklos detalę, o Jūsų patirtis, įgyta vadovaujant vienai iš didžiausių Teismo tarnybų, kurioje dirba daugiau nei devyni šimtai tarnautojų, beveik pusė visų Teismo tarnautojų, mums pasirodė pakankama, kad Jus pripažintume tinkamai pasirengusiu eiti naujas pareigas.

Kviečiu Jus prisiekti ir pasirašyti iškilmingą pasižadėjimą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 3 straipsnį.

[...]

Teismas priima Jūsų pasižadėjimą.

Jūsų Ekscelencijos, Ponios ir Oonai, skelbiu iškilmingą posėdį baigtą.

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO TEISĖJO
 PROF. HABIL. DR. PRANO KŪRIO KALBA

Gerbiamasis Pirmininke, Jūsų Ekscelencijos, ponios ir ponai, brangūs kolegos ir draugai,

Šį vakarą mane, kaip išeinantį Teismo narį, laikantis mūsų garbingos institucijos tradicijų, pakvietė pasakyti trumpą kalbą. Per šias kelias man skirtas minutes norėčiau visų pirma išreikšti savo nuoširdžią ir gilią padėką visiems tiems, kurie mane palaikė, padaršino ir padėjo man eiti pareigas.

Visų pirma norėčiau padėkoti Gerbiamam Pirmininkui Vassiliosui Skouris už man skirtus gražius ir širdingus žodžius. Aš pradėjau ir baigiu savo misiją Teisingumo Teisme Jums einant Teismo pirmininko pareigas, taigi, brangus Vassiliosai, Jūs visada man liksite, kaip sakoma, „mano Pirmininku“.

Taip pat noriu išreikšti savo dėkingumą buvusios antrosios teisėjų kolegijos pirmininkui Christiaanui Timmermansui ir dabartiniam ketvirtosios teisėjų kolegijos pirmininkui Jeanui-Claude'ui Bonichotui. Galiu patvirtinti, kad jie puikiai vykdė pirmininkų pareigas.

Pagaliau dėkoju savo kolegoms – Teismo nariams (teisėjams ir generaliniams advokatams), iš kurių per šiuos šešerius su puse bendro ir kolegialaus darbo metų aš labai daug išmokau. Aš ypač vertinau tai, kad mūsų labai konstruktyvios diskusijos, net jei mūsų nuomonės iš pradžių ir nesutapdavo, visada pasižymėjo ypatingu mandagumu. Dirbti su Jumis, brangūs kolegos, buvo tikras malonumas.

Taip pat noriu padėkoti įvairioms Teismo tarnyboms, kurių materiali ir administracinė pagalba, kartais diskretiška, prisideda prie efektyvaus institucijos darbo.

Norėčiau tarti pagiriamąjį žodį vertėjams žodžiu bei raštu, ir visų pirma lietuvių kalbos teisininkams lingvistams, kurie sėkmingai prisidėjo prie mano pareigų vykdymo.

Negaliu nepaminėti pono Teismo kanclerio, Rogerio Grasso, kuris daugelį metų eidamas savo pareigas užtikrino gerą Teismo tarnybų darbą, naudodamasis savo kaip vadovo gebėjimais, kuriuos pajusti aš turėjau galimybę kartu posėdžiaudamas Skundų komitete.

Dar norėčiau padėkoti savo kabineto nariams. Dėkoju Marie-Laure Messe-Roth, mano pagrindinei patarėjai, patyrusiai Strasbūro administracinio teismo teisėjai, kuri išvadavo mane nuo visų organizacinių rūpesčių, susijusių su bylomis, ir kuri parodė pavyzdinę asmeninį įsipareigojimą laikymąsi ir išskirtinį lojalumą. Patarėjai Denisas d'Ersu ir Deimilė Prapiestytė – abu labai skirtingo amžiaus bei patirties, tačiau vienu metu kompetentingi ir gabūs – atliko užduotis labai efektyviai. Negaliu pamiršti Dariaus Arbačiausko, kuris mus paliko jau anksčiau. Bendradarbiavimas su savo patarėjais man suteikė didelį pasitenkinimą. Mano asistentės An Piette ir Carine Garbo, Inga Jablonskaitė, mano vairuotojas Fabrice Cardinali – visi dirbo puikiai. Esu jiems dėkingas. Noriu išreikšti ypatingą pagarbą An, savo ištikimajai asistentei, kuri be paliovos rūpinosi manimi ir užtikrino puikų bei nepertraukiamą kabineto darbo organizavimą.

Mieli kolegos! Šiandien aš manau, kad esu laimingas žmogus. Penkiasdešimt mano universitetinės, politinės, administracinės, diplomatinės ir teisėjo karjeros metų pasi-
baigia šį vakarą. Aš didžiuojuosi man suteikta garbe, išreikšta pavadant man eiti teisėjo
pareigas dviejuose Europos teismuose: Europos Žmogaus Teisių Teisme ir Europos Są-
jungos Teisingumo Teisme. Tie metai vainikavo mano profesinę veiklą.

Kaip išeinantis Teismo narys, aš manau, kad, kaip sakoma, gyvenimas tęsiasi ir pa-
likus Teismą. Vis dėlto neįmanoma visiškai nutraukti ryšių su Teismu ir savo buvusiais
kolegomis. Jūsų problemos, brangūs kolegos, liks didžiąja dalimi ir manosiomis. Aš esu
visiškai ramus dėl Teismo ateities.

Ypač džiaugiuosi Pirmininko Skouris iniciatyva atnaujinti diskusijas ir apmąsty-
mus apie Europos teismų ateitį. Neabejoju, kad šie debatai bus tikslingi, pragmatiški bei
naudingi ir nevirš „bizantiškosiomis diskusijomis“.

Mūsų Teismas iš tikrųjų turi gerą vardą Europoje ir pasaulyje. Be abejonės, Teismo
autoritetas priklauso nuo priimamų sprendimų kokybės. Teismas, nors ir stengdamasis
išlaikyti turimą reputaciją, nėra apsaugotas nuo kritikos ir jam nėra suteiktas joks imuni-
tetas. Bet palikime nuošalyje besaikę arba visiškai nepagrįstą kritiką!

Kaip mes visi žinome, Europoje yra skirtingi požiūriai į tam tikrus integracijos
aspektus ir teisinio reglamentavimo ribas. Todėl reikėtų rimtai vertinti kritiką, ieškant
naujų bendradarbiavimo su nacionaliniais teismais formų bei būdų ir išskirtiniais atve-
jais net keisti mūsų Teismo praktiką. Vis dėlto nė viena institucija niekada nebus laiko-
ma tobula ir neišvengs kritikos bei komentarų. Šį reiškinį mes matome ir nacionaliniu
lygiu, beveik visur teismų darbas tapo karštų diskusijų objektu. Teismų jurisdikcija iš-
siplėtė iki ekonominių bei finansinių nusikaltimų, kaltinimai pateikiami ir asmenims iš
politinės bei ekonominės, ypač iš bankų, aplinkos. Visiškai tikėtina, kad visa tai turės
atoveiksmį, kaip aidą, ir Europos teismuose. Būti kritikuojamai institucijai, savaime aiš-
ku, yra geriau, nei būti nepastebimai. Kalbant apie tai, aš labai gerai prisimenu žodžius,
kuriuos 2006 m. spalio 10 d. pasakė teisėjas Jeanas-Pierre'as Puissechetas „Silpnos ins-
titucijos niekas nekritikuoja“.

Ponios ir ponai, nėra teisingumo vykdymo be ginčo, tai iš esmės ne visada blogai.
Ginčas kartais yra būtinas teisingumo vykdymo tobulinimo proceso etapas. Siekis tobu-
lėti kartais reikalauja struktūrinių reformų, kartais – paprasčiausiai pagerinti darbo me-
todus. Kalbant apie Europos teismus, pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas Europos
Sąjungos plėtrai ir didėjančiam Teismo gaunamų bylų skaičiui.

Jei aš gerai supratau garsųjį Alexis de Tocqueville'io kūrinį „Apie demokratiją
Amerikoje“, tai šis autorius gina svarbią idėją, kad „teismai yra vienintelė aristokratija,
kurią demokratija gali toleruoti“. Mano tvirtu įsitikinimu, unifikuoti Europą būtų neįma-
noma be Europos teismų ir be Teisingumo Teismo. Atsižvelgiant į tai Europos Sąjungos
teismų funkcijos taip pat yra ir politinės funkcijos, prisidedančios prie vieningos Euro-
pos idėjos, pagrįstos politine tautų valia, įgyvendinimo, bei leidžiančios pasiekti minėtą
tikslą, laikantis sutarčių nuostatų ir bendrųjų, visuotinai pripažįstamų, teisės principų.

Norėčiau paminėti dar vieną dalyką. Kaip Jūs visi gerai žinote, Europos teisėju
nepriklausomumas ir nešališkumas yra didelė vertybė ir, tam tikra prasme, tai yra prin-
cipas, kurio laikymasis turi būti užtikrinamas bei tobulinamas. Stebėdamas sunkumus,
kurie iškilo visai neseniai – skiriant naujus Bendrojo Teismo narius – prisiminiu tai,

kas buvo sakoma dar XIX a.: „Kai politika įeina į teismo posėdžių salę, teisingumas ją palieka“ (pranc. – „*Quand la politique entre dans le prétoire, la justice en sort*“).

Todėl reiktų priminti valstybėms narėms imtis efektyvių priemonių, kad teisėjų ir generalinių advokatų atrankos procedūros būtų visiškai nešališkos bei skaidrios.

Ir pagaliau norėčiau pasidalyti su Jumis paskutine savo mintimi. Liuksemburgo Teismas neapsiriboja vien tik „teisės taikymu“ (pranc. – *dire le droit*), jis taip pat aktyviai dalyvauja plėtojant pačią teisę, todėl ar nereiktų parodyti daugiau drąsos – ir ne Don Kichoto drąsos – siekiant pretorių metodu užpildyti Europos teisės spragas, net jei tai ir galėtų išprovokuoti kai kurių Konstitucinių Teismų atitinkamą reakciją?

Yra žinoma, kad, būdamos „kompromiso rezultatas“, kai kurios teisės normos yra neapibrėžtos ir netikslios. Vis dėlto, net ir trūkstant aiškumo, Teismas turi nagrinėti bylą ir priimti sprendimą. Atsiprašydamas dėl mano nekuklumo, pacituosiu Prancūzijos Civilinio kodekso 4 straipsnį, kuriame sakoma: „Teisėjas, kuris atsisakys nagrinėti bylą dėl įstatymo nebuvimo, dėl įstatymo neaiškumo ar įstatymo spragų, bus traukiamas atsakomybėn už atsisakymą vykdyti teisingumą.“ Brangūs kolegos, Jūs galėtumėte pacituoti ir kitų teisės šaltinių, kurie numato atsakomybę už atsisakymą vykdyti teisingumą, bei daug senesnių, pavyzdžiui, *Magna Cartum* (Didžioji Laisvių Chartija). Laimei, nė vienas iš jų nėra taikytinas Europos teisėjams, bet, mano nuomone, vis dėlto tai nurodo tinkamą kryptį.

Mieli kolegos!

Leiskite Jums ir Jūsų šeimoms palinkėti „viso ko geriausio“ mano ir mano žmonos Vandos, kuri mane ištikimai lydėjo ir palaikė per visus šiuos ilgus mūsų „savanoriškosios emigracijos“ Strasbūre bei Liuksemburge metus, vardu.

Sveikinu mane pakeičiantį profesorių Egidijų Jarašiūną, žmogų, kurį pažįstu dar nuo jo universitetinių studijų laikų, turintį visus gebėjimus, reikalingus eiti teisėjo pareigas. Aš esu laimingas, kad mano šalis pasirinko jį teisėju Liuksemburgo Teisme.

Kalbant apie mane patį, pabaigti savo profesinį gyvenimą čia ir dabar buvo mano pasirinkimas. Aš esu nuoširdus, sakydamas, kad Teismą palieku lydimas įvairiausių jausmų, su tam tikra melancholija, gal net ir liūdesiu, bet be jokio kartėlio.

Dėkoju Jums, brangios Ponios ir Ponai, už Jūsų dėmesį ir baigiu savo kalbą linkėdamas Jums visiems, kad žymioji Cicerono sentencija „*cedant arma togae*“ (liet. – „*ginklai lenkiasi prieš togas*“, pranc. – „*les armes cèdent à la toge*“), kuri perfrazuota galėtų būti verčiama kaip „*jėga lenkiasi prieš teisę*“ (pranc. – „*la force s'incline devant le droit*“), Europoje pagaliau tampa neginčijama tikrove.

Nuoširdžiai tariu ačiū!